

"...Богомайко... като
гледаме на твоя пречист
образ, умилно казваме:
покрий ни с твоя честен
покров и ни избави от всяко
зло, като молиш твоя Син
Христос
да спаси душите ни"

Тропар на
Покров Богородичен

Покров

Декември '97 Брой 14

ИЗДАНИЕ ЗА ПРАВОСЛАВНО БЛАГОВЕСТИЕ И ДУХОВНОСТ

Второ слово за Рождество Христово

Св. Йоан Екзарх

Христос, праведното
слънце, възсия днес от
Пречистата Дева. И тъ-

ма на безчестието изчезна, а се по-
яви доброверна светлина и невери-
ето на неверниците се разпръсна,
а небесният клас на позналите
Бога процъфтя и истинната звез-
да възсия днес, и за плътския свят
се яви радост, и духовният просия.
И людете, които седяха в тъма,
видяха ярка светлина.

Днес без Отец се роди Син и вся-
ка твар му принася дарове: земята - ясли, камъните - делви каменни, планините - пещера,
градовете - Витлеем, ветровете - послушание, морето - подчинение, вировете - риба, реките
- Йордан, пустинята - Йоан, птиците - гълъб, вълхвите - дарове, жените - Марта, вдовиците
- Анна, бездетните - Елисавета, девите - Пречистата Богородица Мария, децата - зелени
вейки, пастирите - възхвала, иереите - Симеона, евреите - Павла, грешниците - митаря, кръ-
воточивата - вяра, блудницата - миро, дървесата - Закхея, дървото - кръста, кръстът -
разбойника, Изток - звездата, небето - ангелите, Гавриил, който рече: "Радвай се благодатна,
Господ е с тебе!" (Лук.1:28) - благовестието.

А ние, нищожните, възрадва ни днес да речем: "О, преславна Богородице, ти днес отвори за
Адама, нашия праотец, Рая, който беше затворен от Ева поради непослушанието! О, Пресвета
Дево, ти днес раждаш Дарителя и Твореца!"

Да честваме този славен ден, тъй като носи много добрини, защото в този ден Невидимият
се яви в плът на целия свят, в този ден дойде надежда за всяка твар и на всички хора като цар
се показа: за пленниците дойде избавление, за бедните - богатство, за отчаяните - светлина,
за заблудените - път.

Да славим дошлия заради нас Господ! Защото дойде Оня, който унищожи сатаната и превзе
ада! Дойде разрушителят на тлението, дойде Оня, Който дава вечен живот и безсмъртие,
Оня, Който ни облича в ризата на нетлението и ни обвива в надеждата на славата, дойде
хвалата за праведниците и радостта за тези твари, дойде мир за препъналите се, дойде
Закрилник на людете Божи, дойде Създателят на този живот, дойде Оня, Който прави зли-
те лодже равни на ангелите, Оня, Който дава Небесното Царство.

Затова днес на земята ангелските сили възликуваха: "Слава във висините Богу и на земята
мир, между човеците благоволение!" (Лук. 2:14). Защото видяха чудо дивно и страшно: видяха
вси раби Господа, приел човешки образ, видяха млад и сияещ Оня, Който прави в утробите да
живеят вси младенци; видяха Твореца Адамов, Който прие младенчеството, за да освободи
Адама от греховете; видяха тайното и великото, видяха непостижимото за човешкия ум,
което днес се извърши във Витлеем; видяха същия Този - и Господ, и човек, Който се роди от
жена; и видяха Девата, кърмеща Младенеца; и видяха родилката, която остана девица; видяха
пази, която стана майка, без да познае мъж; видяха новия и преславно непосажен грозд - младе-
нец без отец.

Какво ли да река или как да го изрека? Как, по какъв ли начин да разкажа неизповедимото?

По-стар от майката е Синът, защото по-право е да се рече, че е творец на майката.
Двойствено е това Божие рождество: едното по никакъв начин не може да се изкаже, а гру-

В броя:

Второ слово за
Рождество
Христово
Св. Йоан Екзарх

Мълчанието
Йеромонах Иларион

Силата на
молитвата
Видински
Митрополит
Неофит
Издава
фондация
ПОКРОВ
БОГОРОДИЧЕН

София 1606
ул. Св. Иван Рилски 16
тел. 02 544 903
ел. поща:
pokrov@sliven.osf.acad.bg

гото може, посипвайки с огън езиците на онези, които са го казали. Защото едното съществуваше преди вековете, а другото е от последните векове; едното е само от Бога Отец, а другото е само от Девата - Майка. Без майка е на небето, а без Отец - на земята. Ни там майка, ни тук - Отец беше нужен за раждането. Горе, във висините, ангелите треперят, а долу човеците го корят. Горе херувимите са му престол, а долу пещерата е неговото място. Горе във висините е облечен в неописуема слава, а долу е обвит в пелени. Горе серафимите не гръзват да изправят взор към него, а долу блудницата обгръща с ръце нозете му. Горе небесните сили не смеят да пристъпят към Него, а долу с грешниците яде. Горе е цар над царете, а долу е беден и няма къде глава да погслони. Горе е съдия на всички твари, а долу получава от Пилата присъда.

И всичко това заради нашия род милостиво направи! Всичко това заради нас, нищожните хора, седящите в тъмната на неведението!

Ето такъв милостив Владика и Господ имаме, та когато премного затънахме в безчестие и всичко зло сторихме и се превърнахме в негови врагове, напускайки Го, и станахме достойни да бъдем съдени жестоко, тогава получихме от Него великата милост на човеколюбие.

Кое ли земно същество не почитаме като бог? Как ли не се молихме и не служихме на бесовете? Кое ли зло и безчестие не беше сътворено и не получи почит от нас? Освен Единия и Истинния, нарекохме богове всичко: слънцето и луната, звездите и зарята, небето и земята, хълмовете и гърбавите, изворите и реките, камъните и всякакви животни, че и насладата, и убийството, и похотта, и кражбата, и блудството, не разбирайки, че като богове ги почитаме всички. Така ни прелъсти сатаната, че да се кланяме и на срамните идоли. И без страх започнахме да клоним към злото. И макар че бяхме такива, Благодавецът Бог не ни презря, нито ни остави да тънем в тази сквернота и похот. И къде-

то се преумножи грехът, там богатта беше изобилна. И неговата богатост надделя над нашата неприязън и сщедрост, и с милост велика гоиде от небесата при нас грешните, Сам изцелявайки нашите рани. И като скри Своята божественост в плът, възприемайки нашата природа в смъртно тяло, така спаси хората и унищожи смъртта, скривайки безчестието и неверието, и изгони бесовските пълчища, освети нас - потъналите в тъма и ни гари с истинско познание, като ни предостави целия живот. Живота ни превърна в безсмъртие и ни научи да гледаме към небесата, вместо към земята. И като ни снабди със заповедите Си, гаде ни царството небесно и ни направи равни с ангелите.

Затова ние ликуваме и славим Царя, Избавителя, дошъл и просиял! За всичко това гнес се радваме, празнувайки!

Нека похвалим, братя, с все сила Благодавеца наш и с добри дела да се украсим, а не с одежди, и да се опием от похвали за Него, а не с вино! Дарове да Му принесем, както звездобройците на славния Цар! Да не бъдем по-голу от онези перси ние, вярващите! Те му донесоха злато като на цар, защото златото е предназначено за цар. Да донесем и ние вместо злато чиста вяра. Те Му принесоха в дар ливан благовонен, възвестявайки Неговата Божествена природа, защото благовонен тамян се принася в чест на Бога. Да му принесем ние вместо ливан живот, благоухаещ със служението на Бога. Те му принесоха смирна, загатвайки за смъртта Господня на вси челоцеци, защото със смирна някога помазвали мъртъвците. Да принесем и ние смъртта на нашите тела за скверните си дела! Те, като приеха вест от ангела по друг път се завърнаха у дома си, като оставиха Ирод в неведение. Ние да прославим Владиката Христа Бога нашего, като отбягваме смъртното изкушение и вървим по правия път! Да Му се помолим да ни напъти по пътеката на Своите заповеди, които нека получат всички. На Христа Иисуса, Господа наш, Отца и Светия Дух слава сега и винаги и во веки веков! Амин!

Мълчанието

Йеромонах Иларион

“А ти, кога се молиш, влез в скришната си стая и, като си заключиш вратата, помол се пред твоя Отец, Който е на тайно; и твоят Отец, Който вижда в скришно, ще ти въздаде наяве. А кога се молите, не говорете излишно като езичниците; защото те мислят, че в многословието си ще бъдат чути; прочее, не бивайте त्याм подобни; защото вашият Отец знае от какво имате нужда, още преди да го поискате от него.” /Мт 6:6-8/

Често си задаваме въпроса: “Защо е необходимо да се молим, щом Бог предварително знае какво ще поискате от Него?”

Молитвата не е просто искане на едно или друго; тя е преди всичко общуване, среща. “Молитвата е беседа на ума с Бога”, по думите на монах Евагрий. В молитвата се среща с живия Бог, с Неговата личност, с Бог, който ни чува и ни отговаря и Който е винаги готов да се отзове на първия ни зов за помощ, Който никога не ще ни измени, колкото и да сме му изменяли ние самите. В молитвата се докосваме до една висша реалност - единственото истинско битие, в сравнение с което всяко друго битие, включително и нашият живот, е условно и относително. Животът без молитвата, без общението с Бога не е нищо друго освен, напредващ с годините път към неизбежния край, бавно умирање, или както казва преп. Симеон Нови Богослов - “умъртвен живот”. Животът ни представлява приобщаване към Бога, а то се извършва чрез молитвата.

Защо Христос ни повелява да не многословим в молитвата? Защото тя не се ражда от думите и не е просто сбор от

произнесените от нас желания. Преди да произнесем молитвата ние трябва да я чуем. Никое от великите произведения на поезията и музиката не е било съчинено от отделни букви или ноти, а то преди всичко се е родило някъде дълбоко в душата на твореца, прозвучало е там и едва след това се е възплътило в слова и звуци. Молитвата също е вид творчество - тя се ражда не в многословието, а в дълбока тишина, в съсредоточено и благоговейно мълчание. Преди да започнем молитвата е необходимо вътрешно да замълчим, да забравим обичайното многословие и многомислие и да се вслушаме в тишината. Сърцето, разумът, устата, чувствата са длъжни да "онемият", словата и звуците - да потънат. "Да достигнеш тишината - това е най-трудното и решаващо нещо в молитвено изкуство. Тишината не е само отрицателно състояние, пауза между думите, временно прекъсване на речта, но в голяма степен е и положително състояние на внимателна бдителност, на очакване и преди всичко на вслушване. Исихаст/безмълвник/, човекът, достигащ *исихия* /вътрешен покой или тишина/, е човек, който се вслушва. Той се вслушва в гласа на молитвата в сърцето си и разбира, че този глас не е неговият собствен, а на някого Другия, който говори вътре в него."/еп. Калистос Уетър/. Като всяка беседа молитвата е диалог и нейна цел е не толкова да изкажеш себе си, колкото да изслушаш Другия.

"Мълчанието е тайнството на бъдещия век, а словата са оръдията на този свят", пише преп. Исаак Сирин. За да постигнат тишината и мълчанието, монасите се отказвали от общуване с хората и отивали в дълбините на пустините, скривали се в планините. Според едно древно предание имало трима братя монаси. Единият решил да помирява враждуващи помежду си хора, вторият - да навестява болни, а третият се отдал на безмълвие в пустинята. Първият брат, заобиколен винаги от враждуващи хора, не можел да ги помири и силно скърбял. Когато отишъл при втория брат, намерил и него в униние. Двамата заедно се отправили към третия, за да разберат какво е постигнал той в пустинята. Отшелникът помъчал, отсипал вода в една чаша и казал: "Вижте водата." Погледнали те, а тя била мътна и в нея нищо не се виждало. Помъчал още малко и казал: "Вижте пак." Те погледнали отново - водата се била утаила и станала прозрачна, така че те могли да видят отраженията на лицата си като в огледало. А отшелникът им казал: "Човек, който живее сред страсти, винаги е измъчван от помислите, а безмълвникът в тишината съзерцава Бога."

Опитът на безмълвието е необходим на всеки, който иска да се научи да се моли и за да го придобие, не е нужно на всяка

цена да се оттегля в пустинята. Необходимо е обаче, оставил всякаква работа, всеки ден да отделя по няколко минути и като влезе в стаичката си, "да заключи вратата и да се помоли на Отца, Който е на тайно". Обичайното изкушение и измама в живота ни се състои в това, че винаги сме заети, винаги бързаме да свършим нещо изключително важно и ако загубим време за молитва, то непременно не ще можем да приключим тази много важна работа. Но опитът показва, че половин или един час, "загубени" в молитва никога не оказват на обичайните ни дела това катастрофално въздействие, което си представяме в момента, в който вз-

намеряваме да се помолим. Точно обратното - навикът да се молим научава човек бързо да се съсредоточава, да се спасява от разсеяността, да дисциплинира ума си, в резултат на което времето се компенсира. "Цялото нещастие на хората идва от това, че не могат да стоят спокойно в собствената си стая.", казва Блез Паскал. Липсата на вкус към уединението и мълчанието е болест на съвременния човек. Мнозина дори се боят от тишината, от самотата и свободното време, защото няма с какво да запълнят празнотата: нужно им е да бъдат заети с нещо и винаги бързат, за да създават илюзията за бурен и пълноценен живот. А животът с Бог започва тогава, когато думите и мислите замлъкнат, когато земните дела отидат на втори план и в душата на човека се освободи място, което може да запълни само Бог.

Молитвата, безмълвието, смиренето и покаянето според преп. Исаак, са неразривно свързани: "Който обича да разговаря с Бога, обича да остава сам, а

който обича да бъде в компанията на други хора, той е любител на "мира сега". Ако обичаш покаянето, възлюби и безмълвието."

Молитвата има цена само тогава, когато е внимателна, когато влагаме ум и сърце във всяко слово. Дали се молим по книга или със свои думи - всяка дума трябва да бъде преживяна и почувствана, да стане наша собствена. Св. Теофан Затворник казва: "Да се молиш не означава единствено да четеш молитви. Трябва да възпроизведеш съвършенството им в самия себе си и така да ги произнесеш, сякаш се изтръгват от твоя ум и сърце." Той сравнява ума с птица, която винаги се стреми към полет. По време на молитвата обаче, тя трябва да бъде затворена в клетка. За да се достигне необходимата концентрация, св. Теофан съветва молитвите да се учат наизуст, за да не се разсейваме по време на четенето; да съчетаваме молитвата с поклони; да се молим не само по книга, но и със свои думи. Той препоръчва също да не започваме молитвата веднага след ежедневните си задължения и проблеми, а да се подготвим, да съберем мислите си. Невнимателната, разсеяната, хладна молитва не принася плодове за човека и полза за душата му.

Силата на молитвата

Видигски Митрополит Теофит

Многобройни и чудотворни дела извършил Христос Господ за благо на хората. Само част от тях са записани в Евангелието, но и те са необо-

римо доказателство, че Той притежавал пълната божествена власт и сила. При все това необходимо било, преди да завърши Своята мирспасителна мисия, да изяви, потвърдени с глас от небето, Своята божествена присносъщност и Своето божествено пратеничество.

С трима от своите ученици, Христос възлиза на Таворската планина и като се отделя на по-високо място, започва уселено да се моли. При него се явяват и застават двама свидетели от другия свят - Мойсей и Илия. При завършека на молитвата, тримата ученици видели славното Преображение на Христос Господа: лицето му блестяло като слънце, и дрехите Му били бели като сняг. Изплашени,

учениците паднали ничком и чули глас, идещ от небето: "Този е моят възлюбен син." Така те били повикани да видят и да станат свидетели пред цялата Вселена за божествена присносъщност на Христа Бога и неговото божествено пратеничество в света с великата мисия, чрез евангелски повели за добър земен живот и благочестие и чрез лична саможертва да послужи за подготовката на човечеството за вечен живот и блаженство.

Както при славното Преображение, тъй и в цялата чудотворна дейност на Христос Господа, молитвата стои на първо място. Тя е съществена част от неговия живот. Христос се моли всякога и всякъде. Уселено се моли на Таворската планина и с кървава пот се моли в Гетсиманската градина. В тежките минути на Своята земна мисия в молитвата Той намира помощ и облекчение. Такава повеля Той оставил и на Църквата си: винаги да се моли. На своите ученици лич-

но е дал текста на молитвата: “Отче наш.” “Молете се да не паднете в напаст”, учи ги Той, “Искайте и ще ви се даде. Всичко, каквото поискате от Отца в Мое име, ще ви се даде.” Силната молитва достига до престола на Бога и бива удовлетворена.

Българският народ от векове е приютен в лоното на Христовата църква. Следователно, повелите на Словото Божие за молитвата се отнасят и към него. Твърде поучително е да се знае, как той е изпълнявал тия повели в миналото, как е използвал силата на молитвата и как се използва тя в наши дни.

Просветен с вярата и утвърден в Христовото учение, през IX, X и XI столетия нашият народ усърдно си служил със силата на молитвата. В нея той чувствал живата връзка на душата си с Бога - извора на живота и благата. Чувствал, че силата на молитвата създава в душата радост, а в сърцето благодат. Затова храмовете били препълвани с богомолци. Силата на вярата и молитвата тогава оказвали пълно въздействие и върху духовно-културния и национален възход. Особено при царуването на великите български царе Борис I и Симеон, тая сила твърде много е допринесла за мирния напредък на народа и за могъществото и величието на България.

Но през следващите столетия на 2-то българско царство, това молитвено настроение намалявало, а през XIV-то столетие госта отслабнало. Появил се дух на отрицание, дух на богомилска и сектантска измяна. Създава се атмосфера на религиозно-нравствено разложение, на духовно и национално разединение. При многото други дефекти в гражданския и политически живот на народа ни прибавен бил и този. Така се създава възможност върху България да връхлетят най-страшната напаст - турското робство.

При разрушена държавна и отнета свобода, при унищожени духовно-културни и просветни институти и отнети граждански права, поробенният народ бил изложен на големи мъки и страдания. Потисникът безконтролно разполагал с труда и имота му и с честта и живота му. При това положение на мъчително робуване дошло свестяването, трепнало народностното чувство и в душата на народа се възстановило молитвеното настроение. Поробените започнали масово да посещават църковното богослужение и чрез силата на вярата и молитвата да търсят от Бога помощ и закрила. Така през мрачната епоха на робството в народната душа се извършило светлото молитвено Преображение. Започнало се най-усърдно изпълнение повелите на Словото Божие за молитвата. И не само градските и селски църкви, но и манастирите се пълнели с богомолци и поклонници.

Тяхната молитва била чиста, искрена, проникната с жива вяра, че ще достигне до престола на Всемогъщия и че Той ще се смиле над поробените, ще даде изцеление на болните и помощ на страдащите.

Но подир Освобождението това молитвено настроение в народната душа пак отслабна. Голямата сила на вярата и молитвата не е използвана напълно при уредбата на личния ни и обществен живот. Създадено е душевно раздвоение и увлечение по стихии на света и светските съблазни. Духът на отрицанието е започнал да вилнее по-гибелно. Моралната поквара фатално е засегнала народните духовни сили и способности. Отслабнала е силата и на личната, и на домашната, и на обществената молитва. А многобройните частни и обществени нужди в живота не могат да бъдат удовлетворени само с лични усилия. Чувства се необходимост от Божия помощ, но липсва молитвена сила и смелост да се измолва тая помощ. Малцина са добрите християни, които с усърдие вземат участие в общата църковна молитва. Такова е общото ни народно молитвено състояние сега.

Какво трябва да сторим ние, за да бъдем достойни, та отново да се появи към нас и към народа ни милост и закрила Божия? Разбира се, трябва да се възродим духовно и преобразим морално. Но за това нашите лични усилия са недостатъчни: потребна е помощ свъше. Тая благодатна помощ може да ни се даде чрез молитвата. Поради това Христос Господ завежда и казва: “Винаги се молете... Искайте и ще ви се даде... Всичко, каквото поискате от Отца в Мое име ще ви се даде...” Както вярата, така и молитвата е живата връзка на душата с Бога - извора на силата и благата. Тая молитвена връзка трябва да бъде чиста и здраво споена, та да извлече от тоя вечен извор повече благодатни сили и блага за народа ни.

Прочее, нека изпълняваме завета на Христа Господа: усърдно да се молим за помощ и закрила от Бога. Нека привикнем винаги да се молим: лично и семейно, сутрин и вечер, преди лягане и ставане от сън, преди започване и свършване на всяка работа. Нека още повече засилим нашата църковно-обществена молитва, редовно посещение на неделното и празнично богослужение. Нека, както в миналото, храмовете ни да бъдат препълвани с богомолци. Защото общата молитва има много по-голяма сила и може да достигне до престола на Всемогъщия и да измоли желаното обществено добруване. Никога да не забравяме, че само със силата на вярата и молитвата може да се извърши духовно възраждане и нравствено преобразяване и че само така възродени и преобразени, ние ще станем достойни за милостта и вековната закрила на Господа Бога, Комуто се въздава слава, чест и поклонение. Амин.

Веселата коледа

за децата без семейства зависи от Вас!

Купете си картичка, нарисувана от дете от сиропиталище „Здравец“ в гр. Угърчин, за да направите коледен подарък на 57 деца без семейства!

Картичките се продават в:
Софийска св. Митрополия,
храм “Покров Богородичен”,
храм “Св. Неделя”,
храм “Св. Петка”,
храм “Св. Мина”,
храм “Св. Дух”,
Софийска духовна семинария.